

## Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel İş Stres Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Ali Serdar YÜCEL<sup>1</sup>, Serdar Orhan<sup>1</sup>, Bengü ŞEKEROĞLU<sup>2</sup>, Tuba Fatma KARADAĞ<sup>3</sup>, Abdülkerim ÇEVİKER<sup>4</sup>

### Özet

#### Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 02.03.2019

Kabul Tarihi: 14.05.2019

Online Yayın Tarihi:

14.05.2019

Bu çalışma Beden Eğitimi öğretmenlerinin iş stres düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma betimsel tarama modeli niteliğindedir. Çalışmada ölçme aracı olarak ilk bölümü katılımcılara ilişkin demografik sorulardan ve ikinci bölümü ise katılımcıların iş stres düzeylerinin belirlenmesine yönelik Theroll (1988) tarafından geliştirilen ve Demirel ve diğerleri (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan iş stresi ölçeği formudur. Çalışmanın evrenini Ankara iline bağlı Beypazarı, Ayaş, Nallıhan ve Güdül ilçeleri, örneklemini ise bu ilçelerde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kamu ve özel okullarda görev yapan rasgele yöntemle seçilmiş beden eğitimi öğretmenleri (n=520) oluşturmaktadır. Verilerin analiz edilmesinde tanımlayıcı istatistikler, ikili karşılaştırmalarda t-testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise ANOVA testi uygulanmıştır.

Sonuç olarak katılımcıların örgütsel iş stres düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı, yaş, eğitim durumu ve görev değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların ölçekten aldığı ortalama değerler iş yükü stres düzeylerinin yüksek olduğunu ve bununla birlikte yüksek iş kontrolü ve sosyal desteğin bulunduğunu göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerine yönelik uygulanan bu ve benzeri çalışmaların beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel iş stres düzeylerinin belirlenmesi ve iş verimini artırıcı unsurların göz ardı edilmeyerek sosyal destek ortamının sağlanması ve beceri kullanım düzeylerini artıracak faaliyetlerin (hizmet içi eğitime yönelik) düzenlenmesinin ne derece önemli olduğu konusunda yol gösterici olacağı söylenebilir.

#### Anahtar Kelimeler

İş, Stres, Beden eğitimi

## Evaluation of Organizational Job Stress Levels of Physical Education Teachers in Terms of Some Demographic Variables

### Abstract

#### Article Info

Received: 02.03.2019

Accepted: 14.05.2019

Online Published:

14.05.2019

This study was conducted to determine the job stress levels of Physical Education teachers. It is a descriptive screening study. Job stress questionnaire developed by Theroll (1988) and adopted into Turkish by Demirel et al. (2007) with its first part composed of demographic questions and the second part aiming to determine job stress levels of the participants was used as the measurement tool of the study. The study population is composed of Beypazarı, Ayaş, Nallıhan and Güdül districts of Ankara province and the sample is composed of the randomly selected physical education teachers (n=520) working in public and private schools affiliated to the Ministry of National Education in these districts. Descriptive statistics was used in data analysis, t-test in pairwise comparisons and ANOVA test was applied in comparisons with more than two groups.

It has been concluded that organizational job stress levels of the participants differ by the sex variable and do not differ significantly by the variables of age, education and job. In addition, the mean values taken by the participants from the questionnaire indicate that the workload stress levels are high and there is high level of job control and social support. This and similar other studies directed to physical education teachers can be stated to be guiding determining organizational job stress levels of physical education teachers, ensuring social support environment by not ignoring the elements that increase job efficiency and indicating how important to arrange the activities which will increase the levels of skill use (directed to in-service training).

#### Keywords

Job, stress, organization, physical education, teacher

\* Bu çalışma 10-11 Aralık tarihlerinde 4. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları ve Toplumsal Algı Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

<sup>1</sup>Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Elâzığ, Türkiye

<sup>2</sup>Muş Alpaslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muş, Türkiye

<sup>3</sup>Muş Alpaslan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Muş, Türkiye

<sup>4</sup>Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çorum, Türkiye

## Giriş

Günümüz koşullarında yaşanan teknolojik gelişmeler, değişen toplumsal yapı, iş ortamında rekabetin gittikçe artması, iş ortamındaki koşulların zorlaşması ve bunun bireylere olumsuz yansımaları beraberinde kaygı ve stresi getirmektedir (Başoğlu ve arkadaşları, 2016). Stres, kişilerin duygu ya da düşünce durumunu, çevresi ile mücadele edebilme gücünü tehdit ederek, bireylerin fizyolojik ve psikolojik dengesini bozan bir durum olarak ortaya çıkabilir (Akova ve Işık, 2008). Stresin günümüz insanına, eskiye kıyasla, bedensel ve ruhsal açıdan daha ağır ve derin sorunlar yaşattığı bir gerçektir. (Villanueva ve Djurkovic, 2009). Günümüzde bireyler zamanlarının büyük bir bölümünü çalışma ortamlarında geçirmektedirler (Erdoğan ve diğ., 2009). Çalışma ortamında iş stresi, bireyin yeteneklerindeki yetersizliklere, fiziksel ya da psikolojik nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan ve bireyde gerilim yaratan durum olarak belirtilmektedir (Clegg, 2001). Pek çok birey için çalışma yaşamı ve çalışılan örgüt önemli bir stres faktörü haline gelmiştir (Powell ve Enright, 1990). Örgütlerde stresle ilgili hastalıklar her geçen gün daha fazla artmakta, ayrıca örgüt üyelerinin birinde görülen stres diğerini de olumsuz etkilemektedir (Aydın, 2008). İş stresi, işletmedeki tüm çalışanların performansını etkileyen bir unsurdur (Campbell, 1995).

Stres bireyler üzerine etki yapan ve onların davranışlarını, iş verimini, başka insanlarla ilişkilerini etkileyen önemli bir kavram (Eren, 2001) olan stres modern hayatın önemli bir parçası olmuş ve insan hayatının bütün yönlerini etkileyebilen bir etmen (Eskin ve diğ., 2013) haline gelmiştir. İş stresi, bireyi üzer, yakın çevresini etkiler, verimini düşürür, sağlık harcamalarını artırır, ifade bozukluğuna neden olur ve enerji düzeyini düşürür. Öğretmenler, mesleklerinin başlangıcından başlayarak toplumun kendilerinden beklentileri nedeniyle stresi yaşarlar. Bu nedenle öğretmenlik mesleği, iş yaşamında stresi en zor kontrol edilebilen meslek gurubunun içinde bulunmaktadır (Akt: Yaşar, 2008). Toplumsal beklentilerin beraberinde getirdiği rekabet duygusu, başarı hırsı, kendini gerçekleştirme ve kendini kabul ettirme gibi durumlar neticesinde çalışanların stres düzeylerinin yükselmesine ve bunun sonucunda psikolojik rahatsızlıkların artmasına sağlık durumlarının bozulmasına neden olduğu savunulabilir (Cemaloğlu ve Şahin, 2007).

İş doyumu, çalışanların işlerine karşı geliştirdikleri tutumlardan doğmaktadır. İş yaşantılarına karşı duygusal bir tepkidir. Genel anlamdaki doyumdan farklı bir kavram olmayıp gereksinimlerin giderilmesine ilişkindir. Burada önemli olan insanların yaşamlarının büyük bir kısmını geçirdikleri çalışma ortamlarının, bireyin iş doyumu ve yaşam kalitesi üzerinde baskın bir etkisi olduğu söylenebilir (Avşaroğlu ve arkadaşları, 2005). Özellikle okulların bir örgüt niteliği taşıdığından bahsedecek olursak; Ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarını yetiştirmek öğretmenlerin sorumluluğundadır. Ülkemizde öğretmenlerin yasaların belirlediğinden fazla öğrenci ile ilgilenmek zorunda kalmaları, maaşlarının düşük olması, öğretmen atamalarının plansız olduğu gibi sorunlarla karşı karşıyadır (Çankaya, 1992'den akt: Erkmen ve Çetin, 2008). Böylece öğretmenlerin işlerinin karmakarışık olduğu birçok durumu idare etmek zorunda kalmaları maddi manevi açıdan çökertecek ve stres ile karşı karşıya bırakacaktır. Okullar toplumumuzun en stresli ekolojisidir. Stres, bu yüzden öğretmenlerin uğraşmak zorunda kaldığı en kötü sağlık problemidir (Pehlivan, 2000'den akt: Erkmen ve Çetin, 2008).

Spiers (2003), iş yaşamında stresle karşılaşmanın çalışanın, sağlık durumu, kişilik özellikleri, yaşı cinsiyeti, gelir, eğitim düzeyi gibi etkenlerle doğru orantılı olduğunu ortaya koymuştur. Olumsuz stres öğretmenlerde psikolojik, fizyolojik ve mesleki olumsuzluklar ortaya çıkarmaktadır (Göksoy ve Argon, 2014). Öğretmenler her gün maruz kaldıkları yoğun stres nedeniyle yüksek tükenmişlik yaşayan çalışan gruplarından biri olarak gösterilmektedir. Çevresel stres kaynakları arasında kıt kaynaklar, yetersiz öğretim olanakları, sınıfta karşılaşılan problemlerin fazlalığı, genel olarak okul yönetiminden kaynaklanan aksaklıklar gibi etkenler sayılmaktadır (Rottier, Kelly ve Tomhave, 1983). Balaban'ın (2000) aktarımına göre ise öğretmenlerde strese neden olan faktörler öğrenci disiplin sorunları, aşırı kalabalık sınıflar, bürokratik işlemlerin fazlalığı, yetersiz maaş, terfi etme güçlükleri, yönetici desteğinin olmaması, isteksiz tayinler, toplumsal eleştiriler, veliler (Russell ve diğ., 1987),

Bunun yanında diğer meslekler içinde öğretmenlik mesleği stres yaşantılarının anlamlı düzeyde gözlemlendiği önde gelen mesleklerden biridir (Aslan ve Çeçen, 2007; Chan, 2003). öğretmenler de gözlenen stresin pek çok açıdan hem bireysel hem de kurumsal anlamda olumsuz etkisi vardır ve bu stres öğretmenlerin iş doyumlarını olumsuz yönde etkileyerek, mesleki işlevlerinin azalmasına yol açmaktadır (Telef ve Tazıcı, 2009). Özellikle de öğretmenliğin Psikomotor safhasında kendilerini kanıtlamış olan Beden eğitimi öğretmenlerinin ilerleyen yaşlarında üst düzey performans gösterme zorluğu yüksek çaba gerektiren işlerinde yaşayabilecekleri sıkıntıların olması beden eğitimi öğretmenlerinde stresin sık ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Erkmen ve Çetin, 2008). Bu bağlamda bu çalışma Beden Eğitimi öğretmenlerinin iş stres düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

## **Materyal ve Yöntem**

Beden Eğitimi öğretmenlerinin iş stres düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmış bu çalışmada gruplar arası istatistiksel farklılıklar hesaplanırken  $p < 0.01$  değeri göz önünde bulundurulmuştur. Çalışmada kullanılan ölçek formu Theroll (1988) tarafından geliştirilen ve Demirel ve diğerleri (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan iş stresi ölçeği formudur. Ölçeğin puanlamaları "hiçbir zaman: 1 çok az: 2 bazen: 3 ve çoğu zaman: 4 ve her zaman: 5" şeklinde yapılmıştır. Ölçeğe ilişkin yapılan Faktör analizi bireylerin sosyo-demografik algı boyutlarını belirlemek için kullanılmıştır. İş stresinin yapı geçerliğinin değerlendirilmesinde temel bileşenler ve döngüsel faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. İş stresi anketinde sorulan 17 soru iş yükü, karar serbestliği, beceri kullanımı ve sosyal destek alt bölümlerine göre dağılımları değerlendirmeye alınmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu Bartlett testi ile araştırma grubunun büyüklüğünün uygunluğu ise Keiser-Meyer-Olkin katsayısı ile değerlendirilmiştir. Anketin iç tutarlığı her alt bölüm için elde edilen Cronbach's alfa katsayıları ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin iş yükü boyutundan alınan yüksek puanlar, yüksek iş stresini gösterirken; iş kontrolü (beceri kullanımı ve karar verme) ve sosyal destek alt boyutundan alınan yüksek puanlar, yüksek iş kontrolünü ve sosyal desteği yansıtmaktadır. Tüm veriler sağa yatık olduğu (normal dağıldığı) görüldüğünden stres düzeylerinin karşılaştırılmasında Anova testi ve Independent Samples t-testi yapılmıştır. Tüm analizler SPSS 17.0 (SPSS Science, Chicago, IL, USA) ile yapılmıştır.

**Araştırmanın kısıtları**

Çalışma Ankara iline bağlı Beypazarı, Ayaş, Nallıhan ve Güdül ilçeleri ile sınırlıdır.

**Bulgular**

Katılımcıların, %39'u bayan, %61'i erkektir ve ortalama yaşları 34'tür. Çalışanların, %84'ü Lisans mezunu, %12'si Yüksek lisans mezunu ve kalan %4'ü ise diğer eğitim seviyelerinde bulunmaktadır. Katılımcıların %75'i evli, %77'sinin eşi çalışıyor, %37'sinin çocuğu bulunmamakta ve %74'ü Güdül'de ikamet etmektedir. %46'sı Lise, %28'i Ortaokul, %21'i İlkokul ve %4'ü okul öncesi kademedeki görev yapmaktadır. 0-5 ve 6-10 yıl arasında görev yapanların oranı %54 ve %88'inin yönetici görevi bulunmamaktadır.

**Tablo 1.** Katılımcılara İlişkin Demografik İstatistikler

Değişkenler		N	n%
Cinsiyet	Erkek	202	39%
	Bayan	318	61%
Yaş	20-25 yıl	45	9%
	26-30 yıl	130	25%
	31-35 yıl	139	27%
	36-40 yıl	74	14%
	41 ve üzeri yıl	132	25%
Eğitim	Önlisans	17	3%
	Lisans	435	84%
	Yüksek Lisans	64	12%
	Doktora	4	1%
Yönetici görevi	Var	64	12%
	Yok	456	88%

**Faktör Analizi**

Faktör analizi 520 Öğretmenden elde edilen veri üzerinden yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu değerlendiren Bartlett testi  $p < 0,001$  ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.807 (yüksek) olarak saptanmıştır.

**Tablo 2.** KMO and Bartlett's Test

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,807
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2532,281
	Df	91
	Sig.	,000

Her bir soru için elde edilen faktör yükleri sonuçları Tablo 3'te özetlenmiştir. İş yükü ölçümü için sorulmuş olan 5 sorudan üçü 1. faktör altında kümelmiştir. 4 (zaman) ve 5. (çelişkili iş) sorular bu faktörle ve diğer faktörlerle anlamlı sonuçlar vermediği için analizden çıkarılmıştır. Beceri kullanımı için 4 soru sorulmuştur. Bu soruların 3 tanesi ilgili soru grubunda kümelirken 9. soru (tekrarlayan iş) bu faktörle ve diğer faktörlerle ilgili çıkmamıştır. Karar serbestliği için 2 soru sorulmuş ve 10 ve 11. Sorular bu soru grubunda birlikte kümelmiştir. Sosyal destek için 6 soru sorulmuş ve bu soruların tamamı bu soru grubunda kümelmiştir.

**Tablo 3.** İş Stresi Ölçeğinin Faktör Yükleri

İş Stresi Ölçeğinin Faktör Yükleri	Sosyal Destek	İş Yüğü	Karar Serbestliğı	Beceri Kullanımı
14. İşyerinde çalışanlar beni destekler	,858	,013	,053	,125
13. Çalıştığım yerde birbirimizle iyi geçiniriz	,836	-,041	,054	,056
17. İş arkadaşlarımla çalışmak hoşuma gider	,812	,049	,089	,057
15. Kötü günümdeysem işyerindekiler durumumu anlarlar	,749	,006	,092	,042
12. Çalıştığım yerde sakin ve hoş bir ortam var	,712	-,034	,001	,155
16. Üstlerimle ilişkilerim iyidir	,704	-,032	,150	,089
1. İşinizde çok hızlı çalışmak zorunda mısınız?	-,004	,852	,004	,078
2. İşinizde çok yoğun çalışmak zorunda mısınız?	-,041	,835	,052	,125
3. İşiniz çok fazla kuvvet (efor) gerektirir mi?	,011	,710	-,074	-,002
11. İşinizde NE yapacağınıza karar vermede sizin seçim hakkınız var mıdır?	,120	,003	,883	,159
10. İşinizi NASIL yapacağınız konusunda karar vermede sizin seçim hakkınız var mı?	,145	-,033	,878	,137
7. İşiniz yüksek düzeyde beceri veya uzmanlık gerektirir mi?	,065	,217	-,060	,769
8. İşinizde sizden yenilikler yapmanız beklenir mi?	,079	,066	,210	,748
6. İşinizde yeni şeyleri öğrenme olasılığı var mıdır?	,206	-,067	,185	,605

Ölçeğin alt başlıkları ve stres için elde edilen ortalama, standart sapma ve Cronbach's alfa değerleri Tablo 4'te özetlenmiştir. İş yükü için ortalama Cronbach's Alpha değeri 0.700, Beceri kullanımı için 0.566, Karar serbestliğı için 0.793 ve Sosyal destek için 0.875'dir.

İş Stresi'nin alt başlıkları olan İş Yüğü, Beceri Kullanımı, Karar Serbestliğı ve Sosyal Destek için ortalama değerler sırasıyla 9.52, 9.74, 6.83, 20.25, olarak hesaplanmıştır. Her bir alt başlığın Cronbach's alfa değerleri faktör analizinde kendi alanlarında kümelenmeyen 4, 5 ve 9. sorular çıkartılarak hesaplanmıştır.

**Tablo 4.** Scale & Reliability Statistics

Faktör	Mean	Variance	Std. Deviation	Cronbach's Alpha	N of Items
Sosyal Destek	20,2500	12,458	3,52953	,875	6
İş Yüğü	9,5250	3,533	1,87965	,700	3
Karar Serbestliğı	6,8346	2,092	1,44639	,793	2
Beceri Kullanımı	9,7462	2,891	1,70033	,566	3

Ölçek, toplamda iş stresindeki varyansın %64'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının toplam varyansa katkıları iş yükü alt boyutu için %14,2, beceri kullanımı için %11,6, karar serbestliğı için %12,03 ve sosyal destek için %26,77 olarak hesaplanmıştır.

**Tablo 5.** Açıklayıcı varyans analizi

Component	Total Variance Explained			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
Sosyal Destek	4,170	29,782	29,782	4,170	29,782	29,782	3,749	26,777	26,777
İş Yüğü	2,159	15,424	45,207	2,159	15,424	45,207	1,989	14,210	40,987
Karar Serbestliğı	1,684	12,029	57,236	1,684	12,029	57,236	1,685	12,039	53,026
Beceri Kullanımı	1,048	7,487	64,723	1,048	7,487	64,723	1,638	11,697	64,723

Her bir soru için hesaplanan communality katsayıları 0,447 ile 0,819 değerleri arasında değişmektedir.

**Tablo 6.** İş Stresi Ölçeği Sorularının Communality katsayıları

İş Stresi Ölçeği Sorularının Communality katsayıları	Extraction
1. İşinizde çok hızlı çalışmak zorunda mısınız?	,732
2. İşinizde çok yoğun çalışmak zorunda mısınız?	,717
3. İşiniz çok fazla kuvvet (efor) gerektirir mi?	,509
6. İşinizde yeni şeyleri öğrenme olasılığı var mıdır?	,447
7. İşiniz yüksek düzeyde beceri veya uzmanlık gerektirir mi?	,646
8. İşinizde sizden yenilikler yapmanız beklenir mi?	,615
10. İşinizi nasıl yapacağınız konusunda karar vermede sizin seçim hakkınız var mı?	,812
11. İşinizde ne yapacağınıza karar vermede sizin seçim hakkınız var mıdır?	,819
12. Çalıştığım yerde sakin ve hoş bir ortam var	,532
13. Çalıştığım yerde birbirimizle iyi geçiniriz	,706
14. İşyerinde çalışanlar beni destekler	,756
15. Kötü günümdeysem işyerindekiler durumumu anlarlar	,572
16. Üstlerimle ilişkilerim iyidir	,527
17. İş arkadaşlarımla çalışmak hoşuma gider	,673

Ölçeğe ilişkin olarak katılımcıların sosyal destek boyutuna ilişkin ortalama değerleri 3.38, İş yükü boyutuna ilişkin ortalama değerleri 3.18, karar serbestliği boyutuna ilişkin ortalama değeri 3.41 ve beceri kullanımı boyutuna ilişkin ortalama değer 3.25 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin iş yükü boyutundan alınan yüksek puanlar, yüksek iş stresini gösterirken; iş kontrolü (beceri kullanımı ve karar verme) ve sosyal destek alt boyutundan alınan yüksek puanlar, yüksek iş kontrolünü ve sosyal desteği yansıtmaktadır. Buna göre katılımcıların iş yükü değerlerinin yüksek olması nedeniyle iş yükü stresinin çok olduğu söylenebilir. Diğer boyutlara ilişkin alınan ortalama değerlerde katılımcıların yüksek iş kontrolü ve sosyal desteğini yansıtmaktadır.

Öğretmenleri cinsiyetlerine göre stres düzeyleri Independent samples t testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 7’de sonuçlar özetlenmiştir.

- Erkeklerde sosyal destek, kadınlara göre anlamlı ( $p < 0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Kadınlarda iş yükü stresi, erkeklere göre anlamlı ( $p < 0,001$ ) düzeyde yüksek çıkmıştır.
- Kadınlarda karar serbestliği, erkeklere göre anlamlı ( $p < 0,001$ ) düzeyde yüksek çıkmıştır.
- Kadınlarda beceri kullanımı, erkeklere göre anlamlı ( $p < 0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.

**Tablo 7.** Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre İş Stresi Değerleri

Boyutlar	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
Sosyal Destek	,007	518	,994	,00065370	,09005985
İş Yükü	-2,178	518	,030	-,19527515	,08965022
Karar Serbestliği	-3,565	518	,000	-,31723015	,08897472
Beceri Kullanımı	-1,623	518	,105	-,14583094	,08983163

Öğretmenleri yaşlarına göre stres düzeyleri Anova testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 8’de sonuçlar özetlenmiştir.

- Yaş gruplarında sosyal destek, gruplar arasında anlamlı ( $p < 0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.

- Yaş gruplarında iş yükü stresi, gruplar arasında anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Yaş gruplarında karar serbestliği, gruplar arasında anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Yaş gruplarında beceri kullanımı, gruplar arasında anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.

**Tablo 8.** Öğretmenlerin yaşlarına göre İş Stresi Değerleri

Boyutlar	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Sosyal destek	6,443	4	1,611	1,618	,168
İş Yükü	8,969	4	2,242	2,264	,061
Karar Serbestliği	5,159	4	1,290	1,293	,272
Beceri Kullanımı	,982	4	,245	,244	,913

Öğretmenleri görevlerine göre stres düzeyleri Independent samples t testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 9'da sonuçlar özetlenmiştir.

- Yöneticilerde sosyal destek, yönetici olmayanlara göre anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Yöneticilerde iş yükü stresi, yönetici olmayanlara göre anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Yönetici olmayanlarda karar serbestliği stresi, yöneticilere göre anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Yöneticilerde beceri kullanımı, yöneticilere olmayanlara göre anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.

**Tablo 9.** Öğretmenlerin görevlerine göre İş Stresi Değerleri

Boyutlar	t	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
Sosyal Destek	,418	518	,676	,05578592	,13359031
İş Yükü	1,837	518	,067	,24469614	,13317954
Karar Serbestliği	-,436	518	,663	-,05823221	,13358830
Beceri Kullanımı	,451	518	,652	,06026341	,13358656

Öğretmenleri yaşlarına göre stres düzeyleri Anova testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 10'da sonuçlar özetlenmiştir.

- Eğitim gruplarında sosyal destek, gruplar arasında anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Eğitim gruplarında iş yükü stresi, gruplar arasında anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Eğitim gruplarında karar serbestliği, gruplar arasında anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.
- Eğitim gruplarında beceri kullanımı, gruplar arasında anlamlı ( $p<0,001$ ) düzeyde farklılaşmamaktadır.

**Tablo 10.** Öğretmenlerin eğitimlerine göre İş Stresi Değerleri

Boyutlar	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Sosyal Destek	4,438	3	1,479	1,483	,218
İş Yükü	,567	3	,189	,188	,904
Karar Serbestliği	7,104	3	2,368	2,387	,068
Beceri Kullanımı	2,667	3	,889	,888	,447

## Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde Beden Eğitimi öğretmenlerinin iş stres düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmış olan bu çalışmada elde edilen bulgular alan yazında yer alan diğer çalışmalarla karşılaştırmalı olarak tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Stres, iş yaşamında birey üzerindeki baskıyı artırarak çalışanın işten soğumasına ve performansının düşmesine neden olan bir kavramdır. Bireyin iş yaşamında sorunlarla baş etmesi ve bu sorunların nasıl üstesinden geleceğini düşünmesi, birey üzerinde stres yaratan kaynakların başında gelmektedir. Stres kaynakları arasında gösterilen bireysel stres kaynakları arasında bireyin yetenekleri, kişilik yapısı, olaylara karşı bakış açısı, içe ve dışa dönüklük durumları ve iş yaşamında cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi gibi sosyo demografik faktörler önemli bir yer oluşturmaktadır (Gümüştekin, Eren ve Gültekin, 2009). Cinsiyetten kaynaklanan sorunlar, özellikle kadın işgörenler için kariyer yaşamını etkileyen önemli sorunlar arasındadır (Eryiğit, 2000: 22).

Kadının çalışma yaşamındaki çalışma isteği, motivasyon ve aile desteği gibi olumlu etkenlere rağmen, ailedeki rolü ve sorumluluklarından kaynaklanan baskı ve iş yerindeki stres kaynakları kadının iş yaşamında performansını etkilemektedir (Yıldız, 2000:75).

Çalışmada katılımcıların iş stres düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Yamuç ve Türker (2015) örgütsel stres faktörlerini inceledikleri çalışmalarında kadın çalışanların incelenen konuların birçoğunda kurumda cinsiyet ayrımcılığı olduğunu ifade etmişlerdir (Yamuç ve Türker, 2015). Cinsiyete ilişkin önyargı (Rosch ve Kenneth, 1987:147) işyerinde stres oluşumuna neden olan etmenlerden biri olarak değerlendirilebilir (Ziauddin ve diğ., 2010: 617).

Tuna ve Çimen (2013) çalışmalarında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin cinsiyetleri ile duygusal tükenme ortalamaları arasında anlamlı fark bulmuşlardır. Bu durum ise kadın beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla duygusal tükenme yaşadığı yönünde ifade edilmiştir. Stres kaynaklarının yoğun olduğu bir iş ortamının duygusal tükenmeye etki edeceği söylenebilir. Çalışmamızda da cinsiyete göre iş stresinin farklılık gösterdiği bulunmuştur. Kadınlar daha fazla iş stresi yaşamaktadırlar.

Konuya ilişkin olarak Aydoğan'ın (2006) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre; strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Aydoğan, 2006). Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlara ilişkin farklı çalışma bulguları ise cinsiyet değişkeni açısından kadın beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimi ile daha fazla sorunla karşılaştıkları saptanmıştır (Aydoğan, 2006; Göktaş, 2011). Ulucan vd., (2012) bu durumun Beden eğitimi öğretmenleri açısından okul içi ve dışı faaliyetlerin yoğun olması, beden eğitimi öğretmenlerinden okul yönetimlerinin her zaman üst düzeyde performans beklemesi ve bayan öğretmenlerin aile içi görev ve sorumluluklarından kaynaklanabileceğini ifade etmiş ve erkeklere göre daha narin ve hassas olan kadın beden eğitimi öğretmenlerinin erkek beden eğitimi öğretmenlerine oranla okul yönetimleri ile daha fazla sorun yaşamasına sebep olabileceğini belirtmiştir. Özkan (2007) ise yaptığı çalışmada bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha fazla tükenmişlik yaşadığını tespit etmiştir. İş ortamındaki stres kaynaklarının zamanla tükenmişlik durumu oluşturması beklenen bir durum olarak değerlendirilebilir. Çalışmamızda ise iş stresine yönelik kadınların daha fazla strese maruz kaldıkları sonucundan hareketle kadınlardaki tükenmişlik duygusunun da daha fazla görülmesi



düşünülebilir. Yapılan başka bir çalışmada da kadınların daha fazla tükenmişlik gösterdikleri bulunmuştur (Şahin, 2008). Pepe (2008) tarafından yapılan çalışma da kadın öğretmenlerin daha fazla duygusal tükenme yaşadıkları bulunmuştur. Bununla birlikte konuya ilişkin farklı sonuçlar ortaya koyan çalışmalarda mevcuttur. Yapılan bir çalışmada örgütsel stres kaynakları algılamaları açısından erkek ve kadın öğretmenlerin iş stresi düzeylerinde bir farklılık olmadığı bulunmuştur (Altınok, 2009). Alkan (2011) çalışmasında ise Beden eğitimi öğretmenlerinin çeşitli stres kaynaklarına bağlı olarak gelişebilen tükenmişlik durumlarına göre cinsiyete ilişkin farklılık tespit edilmediği sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmada katılımcıların iş stres düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yaşa ilişkin olarak konuyu değerlendirdiğimizde stresin genel olarak orta yaşlı ve daha üstü kişilerde yoğunlaştığı, bunun nedeninin de bu dönemlerde işgören de hem fiziksel hem de zihinsel olan oluşan gerilemelerden olabileceği varsayılmaktadır. Ayrıca bu durumun bayanlarda menopoza, erkeklerde ise andropoz olarak adlandırılan dönemlerden kaynaklı olduğu ve bu dönemlerde kişilerde meydana gelen hormonal değişikliklerin fiziksel ve zihinsel dengeyi bozduğu, kişilerin hayatında duygusal sorunlar ve hayal kırıkları meydana getirdiği söylenebilir (Ekinci ve Ekici, 2003: 96'dan akt: Bayar ve Öztürk, 2017: 529 ). Yapılan araştırmalarda yaş ile tükenmişlik arasında negatif yönde korelasyon belirlenmiştir. Yani yaş arttıkça tükenmişlik azalmaktadır. Gençlerin, yaşlılara göre daha fazla tükenmişlik yaşadıkları tespit edilmiştir (Çelebi, 2016). Beden eğitimi öğretmenlerinin okul içi ve okul dışı hayatta sürekli sporun içerisinde olmalarının iş stresine yönelik olarak yaşa ilişkin farklılık göstermemesi ve yaşa bağlı olan diğer faktörlerin ise işin doğasından ötürü gecikmeye maruz kalacağı ya da daha hafif atlatılacağı ifade edilebilir.

Ayvaz (2015) çalışmasında duygusal tükenme ile duygusal tükenme arasında yaş değişkeni göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Ayvaz, 2015). Bozkurt (2014) tarafından yapılan çalışmada ise beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değişkenine bağlı olarak duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı duygusunda azalma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Bunun beden eğitimi öğretmenlerinin mesleğin gerektirdiği üzere hangi yaş grubunda olursa olsun bedence sağlam ve güçlü olmasından dolayı daha dinamik hareket edebilen ve daha pozitif düşünebilen kişiler olmalarından kaynaklanabileceği söylenebilir (Bozkurt, 2014). Aydın'ın (2004) yaptığı çalışmada ise duygusal tükenme düzeyinin yaştan etkilenmediğini tespit etmiştir. Çalışmamızda duygusal tükenmeyi strese bağlı olarak düşündüğümüzde iş stresine yönelik yaşa ilişkin farklılık bulunmamasının literatürdeki bazı çalışmalar ile örtüştüğü söylenebilir.

Eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte bireyin kendisinin ve çevresinin beklentileri de artmakta ve bunun sonucunda bireyin yaşam stresi artarak bu durum tükenmişliğe sebep olabilmektedir (Arı ve Bal, 2008). Ancak katılımcıların iş stres düzeylerinin incelendiği çalışmamızda eğitim durumu değişkenine göre farklılık tespit edilmemiştir. Bozkurt (2014) tarafından yapılan çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim durumlarına göre duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı duygusunda azalma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Beden eğitimi öğretmenleri üst düzeyde akademik yeteneğe sahip olmalarına rağmen her alanda olduğu gibi özellikle alanlarıyla ilgili olan konularda kendilerini geliştirmeye istekli olmalarından dolayı eğitim durumlarına bağlı olarak beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve iş doyumu düzeylerinde farklılık yaşamadığı düşünülebilir (Bozkurt, 2014)

Çalışmada katılımcıların iş stres düzeylerinin görev değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun katılımcıların çoğunluğunun yöneticilik görevi yapmadıklarından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Bireylere fiziksel ve ruhsal olarak pozitif kazanımlar sunan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin eğitim sektöründe sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesinin başında öğretmenlerin mutlu olmaları gelmektedir. Bu bağlamda, öğretmenleri strese sokacak her türlü olumsuz durumun ortadan kaldırılması bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır (Alkan, 2011). Örgütsel strese gerektiği kadar önem verilmediği durumlarda ise, çalışanlarda iş tatminsizliğine yol açacaktır (Özkaya vd., 2008). Konuya ilişkin olarak beden eğitimi öğretmenlerinde strese neden olan stres kaynaklarının azaltılması ve performanslarının üst düzeye çekilmesi önem arz etmektedir.

## Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak katılımcıların örgütsel iş stres düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı, yaş, eğitim durumu ve görev değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların ölçekten aldığı ortalama değerler iş yükü stres düzeylerinin yüksek olduğunu ve bununla birlikte yüksek iş kontrolü ve sosyal desteğin bulunduğunu göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerine yönelik uygulanan bu ve benzeri çalışmaların beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel iş stres düzeylerinin belirlenmesi ve iş verimini artırıcı unsurların göz ardı edilmeyerek sosyal destek ortamının sağlanması ve beceri kullanım düzeylerini artıracak faaliyetlerin (hizmet içi eğitime yönelik) düzenlenmesinin ne derece önemli olduğu konusunda yol gösterici olacağı söylenebilir. Ayrıca olumsuz stres etkilerinin yanı sıra olumlu stres etkilerinin de olduğu unutulmamalı ve olumlu stres kaynaklarının bilinmesi ve konunun bu açıdan değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca olumsuz stres kaynaklarının tespit edilerek kontrol altına alınması iş stresinin ortadan kaldırılması ya da azaltılmasında önemli görülmelidir.

## Kaynaklar

- Akova, O. ve Işık, K. (2008). Otel işletmelerinde stres yönetimi: İstanbul'daki beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 17-44.
- Alkan, E., (2011). Yıldırma (mobbing) davranışlarının Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin Tükenmişliği üzerine etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir. s. 1,2.
- Altınok, V., (2009). İş Stresinin Ortaöğretim Öğretmenleri Üzerindeki Etkisi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, Sayı 2 (2009) 513-532
- Aslan, H., Çeçen, A. R., (2007). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin cinsiyetlerine ve öğrenilmiş güçlülük düzeylerine göre mizah tarzlarının incelenmesi. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (2), 1-14.
- Avşaroğlu, S., Deniz, M.E., Kahraman, A., (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi, *Selçuk üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi* s.117
- Aydın K., (2004). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri Ve Tükenmişliği Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi Aksaray İl Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara,
- Aydın, İ., (2008). İş Yaşamında Stres, Ankara: Pegem Akademi, s.92.

- Aydoğan H. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunlar (Trabzon İli Uygulaması)*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Ayvaz, U., (2015). *Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (İstanbul ili kadıköy ve ataşehir ilçeleri örneği)*, Yedi tepe üniversitesi, yüksek lisans tezi, İstanbul.
- Başoğlu, B., Şekeroğlu, M.Ö., Altun, E., (2016). *Öğretmenlerin aile-iş çatışması ve iş-aile çatışmalarının yaşam doyumuna etkisi ve bazı demografik özelliklere göre incelenmesi*, Akademik sosyal araştırmalar dergisi Yıl: 4, Sayı: 32, Kasım 2016 s. 277-291
- Bayar, H.T., Öztürk, M., (2017). *İş Stresinin İş Tatmini Üzerindeki Etkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma Görevlileri Üzerine Bir Araştırma*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.22, S.2, s.525-546
- Bozkurt, Ö., (2014). *İlköğretimde Beden Eğitimi Derslerini Yürüten Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin İş Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi (Lefkoşa Örneği)*, Yakın Doğu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa,
- Campbell, I. (1995). *Stress litigation and training*. *Management Development Review*, 8 (4), 21-22.
- Cemaloğlu, N., Erdemoğlu Şahin, D., (2007). *Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi*; *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:15 No:2: 465-484.
- Chan, D. W. (2003). *Hardiness and its role in the stres-burnout relationship among prospective Chinese teachers in Hong Kong*. *Teaching and Teacher Education*, 19, 381–395.
- Clegg, A. (2001). *Occupational stress in nursing: a review of the literature*. *Journal of Nursing Management*. 9, 101-106.
- Çankaya, F.Y. (1992). *Öğretmenlerin sıkıntıları*. *Çağdaş Eğitim*. 17 (174), 912.
- Çelebi, E., (2016). *Yaşlı ve Çocuk Grupları İle Çalışan Psikoloğlarda Mesleki Tükenmişlik, Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi*, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 11 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Demirel, Y., Ünal, B., Kılıç, B., Soysal, E., Bilgin, A.C., Uçku, R., Theorell, T. (2007). *İş Stresi Ölçeğinin İzmir Konak Belediyesinde Çalışan Erkek İşçilerde Geçerlilik ve Güvenilirliğin İncelenmesi*, *Toplum Hekimliği Bülteni*, Cilt 26, Sayı:1, Ocak-Nisan.
- Ekinci, H., Ekici, S., (2003), *Yöneticiler Üzerindeki Etkileri Açısından Stres Kaynakları ve Bir Uygulama*, *Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2.
- Erdoğan, T., Ünsar, S. A., Süt, N. (2009). *Stresin çalışanlar üzerindeki etkileri: bir araştırma*. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 447-461.
- Eren, E. (2001). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Erkmen, N., Çetin, M. Ç., (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin stresle başa çıkma tarzlarının bazı değişkenlerle ilişkisi*, s.233.
- Eryiğit, S. (2000). *“Kariyer Yönetimi”*, *Kamu-İş Dergisi*, C.6, S.1.
- Eskin, M., Harlak, H., Demirkıran, F., Dereboy, C. (2013). *Algılanan stres ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Güvenlilik ve geçerlik analizi* *Yeni sempozyum*.132 (51), 3.
- Göksoy, S., Argon, T., (2014). *Okullarda Öğretmenleri Engelleyici ve Destekleyici Stres Kaynakları*, *Journal of Teacher Education and Educators*, Cilt 3, Sayı 2, 245.
- Göktaş, Z., Özmaden, M., Yetim, A, A. (2011) *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunlar (Balıkesir İli Uygulaması)*. *Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 112-118

- Gümüştekin, Eren, G., Gültekin, F., (2009). Stres Kaynaklarının Kariyer Yönetimine Etkileri, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı, 23: 149.
- Özkan, Ş.Y., (2007). Niğde İlinde Görevli Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Özkaya, Onay, M., Yakın, V., Ekinci, T., (2008). Stres Düzeylerinin Çalışanların İş Doyumu Üzerine Etkisi, Yönetim ve Ekonomi, Cilt:15 Sayı:1.
- Pehlivan İ., (2000). İş yaşamında stres, pegem yayıncılık Ankara 233,
- Pepe, Ş., (2008). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, s. 28.
- Powell, T., Enright, S., (1990). Anxiety and Stress Management, (London: Routledge,), s.77.
- Rosch, P. J. ve Kenneth, R. P. (1987). Designing worksite stress Management programs. In Stress Management in Work Settings“ L. R. Murphy ve R. G. Schoenborn. (Eds). Washington, DC: National Institute for Occupational Safety and Health.
- Rottier, J., Kelly, W., Tomhave, W. K. (1983). Teacher burnout-small and rural school style. Education, 104(1), 72-79.
- Russell, D.W., Altmaier, E. & Van Velzen, D. (1987). Job related stress, social support, and burnout among classroom teachers. Journal of Applied Psychology. 72 (2), 269-274.
- Sağlam Arı, G., Çına Bal, E., (2008). Tükenmişlik Kavramı: Birey ve Örgütler Açısından Önemi, Yönetim ve Ekonomi, Cilt: 15, Sayı:1, ss.131-148. s. 137.
- Spiers, C. (2003). Accuracy Clarity Value Tolley’s Managing Stress In The Work Place, USA: Published by Reed Elsevier.
- Şahin, Ş., (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeyleri, mersin üniversitesi, yüksek lisans tezi, mersin.
- Telef, B., Tazıcı, H. (2009). Öğretmenlerin kişilik özellikleri, stresle başa çıkma yöntemleri ve kontrol algıları arasındaki ilişkiler. Milli Eğitim Dergisi, 182.
- Theorell T, Perski A, Åkerstedt T ve ark., (1988). Changes in Job Strain in Relation to Changes in Physiological State. Scand J Work Environ Health, 14: 189–196.
- Tuna, M., Çimen, Z., (2013). Ankara’da görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik Düzeylerinin incelenmesi, Pamukkale Journal of Sport Sciences, Vol.4, No.2, ss:60-78.
- Ulucan, H., Türkçapar, Ü., Cihan, B.B., (2012). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Kırşehir İli Uygulaması), Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 13 (2): 265-277.
- Villanueva, D., Djurkovic, N., (2009). ‘Occupational Stress and Intention to Leave among Employees in Small and Medium Enterprises’, International Journal of Stress Management, Cilt 16.
- Yamuç, V.A., Türker, D., (2015). Örgütsel Stres Kaynaklarının Analizi: Bir Üretim İşletmesinde Kadın Ve Erkek Çalışanlar Üzerine İnceleme, Yönetim Bilimleri Dergisi Cilt: 13, Sayı: 25, ss. 389-423.
- Yaşar, G., (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin okulla ilgili Sorunları ve stresle başa çıkma tarzlarının bazı Değişkenler açısından incelenmesi, Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Yıldız, A. (2000). “Kariyerde Duraklamalar (Platolar)”, Yerel Gündem Dergisi, Y.2, S.3.
- Ziauddin, Khan, M. R., Jam, F. A. ve Hijazi, S. T. (2010). The impacts of employees job stress on organizational commitment“ European Journal of Social Sciences, 13 (4), 617-622.

**Makale Alıntısı**

Yücel, A.S., Orhan, S., Şekeroğlu, B., Karadağ, T.F., Çeviker, A. (2019). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel İş Stres Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi [Evaluation of Organizational Job Stress Levels of Physical Education Teachers in Terms of Some Demographic Variables], *Spor Eğitim Dergisi*, 3 (2), 58-70.



Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.